

FINANSTILSYNETTHE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAYREVISJON 1 AS
Postboks 6090
4088 STAVANGERVår referanse
24/8435
Deres referanse

07.02.2025

Tilsynsrapport

1 Innledning

Finanstilsynet varslet 24. juni 2024 om tilsyn med Revisjon 1 AS (revisor). Bakgrunnen for varselet var artikler i Dagens Næringsliv knyttet til revisjonsoppdrag for et advokatforetak (foretak A).

I løpet av tilsynet har Finanstilsynet bedt revisor gjøre rede for akseptvurderingen av revisjonsoppdraget og å sende inn tilhørende dokumentasjon og vurderinger i tilknytning til kundekontroll etter hvitvaskingsloven. Revisor ble også bedt om å oversende dokumentasjonen i tilknytning til aksept av tre andre revisjonsoppdrag (for foretak B, C og D), og dokumentasjon for revisjonsselskapets kvalitetsstyring og risikostyring.

På bakgrunn av dokumentasjonen og redegjørelsen ble det utarbeidet foreløpig rapport hvor Finanstilsynet konkluderte med at revisors gjennomføring av og rutiner for akseptvurderinger har vært mangelfulle og at revisor grovt har brutt kravene som gjelder akseptvurdering. Revisor har 20. januar 2025 gitt svar til den foreløpige rapporten, og Finanstilsynet har gjort enkelte justeringer i rapporten som følge av svaret. Finanstilsynet kan imidlertid ikke se at det er gitt opplysninger som endrer Finanstilsynets vurdering av at revisor grovt har brutt regelverket for aksept i forbindelse med revisjonsoppdraget for foretak A.

2 Foretak A

Finanstilsynets konklusjon

Revisor har ikke innhentet relevant dokumentasjon fra tidligere revisor som kunne være av betydning for akseptvurderingen. Dette er brudd på revisorloven § 9-2 om handlinger som skal inngå i revisors akseptvurdering, og revisorloven § 9-4 tredje ledd om god revisjonsskikk. Bruddet er grovt.

Begrunnelse

Revisor ble kontaktet av foretak A per telefon den 24. mai 2024 med forespørsel om revisor kunne påta seg revisjonsoppdrag for foretaket. Revisor fikk opplyst at forrige revisor hadde varslet fratreden. Senere samme dag kontaktet revisor den forrige revisoren per telefon. Ifølge revisors redegjørelse opplyste tidligere revisor at *de ville fratre [fordi] de gjennom sitt arbeid for flere kunder hadde avdekket forhold som gjorde at det var uforenelig å være revisor også for [foretak A]*. Finanstilsynet leser revisors redegjørelse som at han oppfattet at det kun dreide seg om en uavhengighetskonflikt. Innholdet i samtalen ble ikke dokumentert av revisor.

Ettersom revisor ikke kunne se at han hadde noen problemer med uavhengighet knyttet til revisjonsoppdrag for foretak A, påtok han seg oppdraget. Revisor registrerte revisjonsoppdraget i Foretaksregisteret samme dag som foretak A hadde tatt kontakt med revisor angående oppdraget.

Det nærmere innholdet i uavhengighetsvurderingen er ikke dokumentert utover en standardtekst i oppdragsskjemaet.

Påfølgende mandag (27. mai 2024) ringte tidligere revisor og ga nærmere opplysninger om foretak A's virksomhet. Blant annet ble det opplyst at tidligere revisor hadde mistanke om låneformidlingsvirksomhet som var i strid med regelverket. Etter samtalen sendte tidligere revisor e-post til ny revisor hvor blant annet nummerert kommunikasjon av 23. mai 2024 til foretak A var inkludert. Her fremgikk det at tidligere revisor varslet fratreden på grunn av forhold knyttet til mistenkt ulovlig låneformidlingsvirksomhet.

På denne bakgrunn kontaktet revisor foretak A, som avviste den beskrevne låneformidlingsvirksomheten. Revisor tok deretter kontakt med foretak A sin regnskapsfører, som kunne bekrefte at det var funnet store udokumenterte beløp på advokatfirmaets klientkonto.

Eieren av foretak A døde den 3. juni 2024, og revisor meldte fratreden i Foretaksregisteret den 25. juni 2024.

Finanstilsynet legger til grunn at forrige revisor ikke ga informasjon som indikerte misligheter eller andre "røde flagg" i telefonsamtalen 24. mai 2024. Det er likevel Finanstilsynets vurdering at revisor ikke foretok tilstrekkelige handlinger etter samtalen for å kartlegge hvorvidt det var forhold ved foretaket som skulle tilsa at revisjonsoppdraget ikke skulle aksepteres. Revisor har ikke fulgt opp samtalen for å få relevant informasjon skriftlig, herunder kopi av eventuelle nummererte brev til foretaket, noe som i denne saken ville gitt revisor kritisk informasjon av betydning for akseptvurderingen. Revisor innhentet heller ikke informasjon om revisjonsklientens virksomhet, og det er ikke innhentet informasjon om økonomi og drift i 2024, foretatt nettsøk, eller konferert andre partnere i revisjonsselskapet.

Revisor utførte dermed ingen relevante handlinger utover telefonsamtalen med forrige revisor før revisjonsoppdraget ble akseptert og registrert i Foretaksregisteret. Det er Finanstilsynets konklusjon at aksepten av revisjonsoppdraget er svært mangelfull, ikke er dokumentert, og innebærer en grov overtredelse av regelverket knyttet til aksept.

3 Foretak B, C og D

Finanstilsynets konklusjon

Akseptvurderingene er ikke dokumentert i samsvar med revisorloven § 9-9, og heller ikke gjennomført i samsvar med selskapets rutiner, se punkt 4 under.

Begrunnelse

Finanstilsynet har gjennomgått en liste over alle revisors nye kunder i perioden 2022 til 2024 som fortsatt er revisjonskunder, totalt 14 kunder. Det fremgår av denne listen at foretak A er den eneste revisjonskunden som er registrert med tidligere fratrådt revisor. Det har derfor ikke vært aktuelt å undersøke andre oppdrag hvor revisor plikter å ta kontakt med tidligere revisor. Finanstilsynet har imidlertid innhentet akseptdokumentasjon knyttet til tre av de fjorten oppdragene (foretak B, C og D) for å undersøke revisors generelle handlinger og dokumentasjon for aksept ved nye kunder.

Det er Finanstilsynets vurdering at også vurderingene og dokumentasjonen for disse vurderingene er overfladiske og ikke bygger på noen reell vurdering av forhold ved foretakene. Akseptskjemaene er fylt ut med positiv konklusjon, men det foreligger ingen vurdering av tidligere års regnskap hvor dette er aktuelt, nettsøk herunder søk i Foretaksregisteret, proff, eller media slik rutinen tilsier. Revisor har forklart dette med at disse undersøkelsene ikke ble ansett hensiktsmessige fordi selskapene var nystiftet og eierne var godt kjent for revisor fra tidligere.

Finanstilsynet understreker at akseptvurderinger er sentralt for å sikre forsvarlig kvalitet på revisjonen, og at det derfor er viktig at revisor skaffer seg nødvendig informasjon om foretaket som

skal revideres for å ha et godt grunnlag for vurderingen av om oppdraget kan aksepteres. Dette gjelder selv om eierne av den reviderte skulle være kjent for revisor gjennom tidligere kundeforhold.

Det foreligger heller ingen nærmere vurdering av uavhengighet – selv ikke der hvor det er gjort bistandsarbeid i tidligere år. Basert på de ulike dateringene i arbeidspapirene fremstår det også som uklart om akseptskjema ble fylt ut før eller etter aksept i Foretaksregisteret.

Revisor har i denne sammenheng vist til at det er signert på en kort standardtekst angående uavhengighet i oppdragsskjemaet og at dette er tilstrekkelig for å dokumentere at det er foretatt en vurdering av revisors uavhengighet. Finanstilsynet bemerker til dette at standardteksten ikke gir noen informasjon om hva som har inngått i den konkrete uavhengighetsvurderingen knyttet til den enkelte kunden, herunder personrelatert uavhengighet og uavhengighet når det gjelder tidligere ytelser av andre tjenester. Finanstilsynet mener derfor at revisor ikke har dokumentert uavhengighetsvurderinger i forbindelse med aksepten.

Dokumentasjonen av akseptvurderingene er mangelfulle. Det er etter dette Finanstilsynets vurdering at revisor på generelt grunnlag ikke har hatt tilstrekkelig oppmerksomhet knyttet til viktigheten av forsvarlige og tilstrekkelige akseptvurderinger.

4 Revisors rutiner for aksept

Finanstilsynets konklusjon

Revisors rutiner er mangelfulle og er lite egnet til å gi veiledning for hvilke handlinger revisor skal utføre ved aksept av revisjonsoppdrag og hvordan dette skal dokumenteres. Dette er brudd på revisorloven § 7-1.

Begrunnelse

Revisor har sendt inn selskapets rutiner og retningslinjer som blant annet gjelder for aksept av oppdrag. Det følger av dokumentet s. 8 at:

- *Forespørsel fra potensielle nye kunder diskuteres alltid i partnergruppen.*
- *Forespørsel fra potensielle nye kunder følges opp ved undersøkelse via google, foretaksregisteret, Proff forvalt og andre informasjonskilder (sosiale medier, aviser etc.). I tillegg innhentes siste års regnskap.*
- *Det rettes alltid henvendelse til forrige revisor iht. kravene i revisorloven.*
- *Det innhentes alltid firmaattest på nye kunder.*

I tillegg er det i rutinedokumentet vist til ISQM1 punkt 34d om at *foretaket skal ha retningslinjer eller rutiner for å håndtere situasjoner hvor foretaket mottar informasjon etter at et oppdrag er akseptert, som ville medført at klienten ville blitt avvist.* Det fremgår imidlertid ingen slike retningslinjer eller rutiner av dokumentet.

Etter Finanstilsynets vurdering er retningslinjene for aksept av oppdrag mangelfulle og gir ikke tilstrekkelig veiledning til hvordan revisor skal utføre handlinger knyttet til aksept. Finanstilsynet bemerker også at selv om retningslinjene er av begrenset omfang, er disse likevel ikke fulgt av revisor ved aksepten av de kontrollerte revisjonsoppdragene. Finanstilsynet mener at selskapet ikke har tilstrekkelige rutiner og retningslinjer for å sikre etterlevelse av regelverket knyttet til aksept, og ikke har internkontrollsystemer som er egnet til å avdekke bruddene som fremgår over.

Finanstilsynet har bedt selskapet finne årsaken til pliktbruddene, og å gi en beskrivelse av tiltak som iverksettes for å utbedre de påpekte svakhetene i rutinene. Revisor har i denne sammenheng blant annet sendt inn redegjørelse for at det fremover vil være et krav om skriftlig bekreftelse fra

tidligere revisor før et nytt oppdrag aksepteres. Finanstilsynet forventer i tillegg til dette at revisor sørger for å dokumentere gjennomføringen av alle handlinger som er beskrevet i rutinene og vurderinger i tilknytning til aksept, og at revisor sørger for korrekt datering i arbeidspapirene.

For Finanstilsynet

Bjørn Kristiansen
senior tilsynsrådgiver

Oda Stensrud
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.